

SPRAWOZDANIE

z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za rok 2018

Niniejsze sprawozdanie obrazuje działania gminy Kościan w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w 2018 r. – w odniesieniu do Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018. W gminie Kościan podejmowanych jest szereg działań na rzecz dziecka i rodziny. Nadal jednak występują problemy i negatywne zjawiska społeczne, które w sposób pośredni bądź bezpośredni oddziałują na rodzinę. Rodziny borykają się z wieloma problemami, które prowadzą do powstawania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, uprawnienia, zasoby i możliwości.

Prezentowane poniżej sprawozdanie obrazuje działania podejmowane w ramach wszechstronnej pracy z rodziną, której celem było wsparcie oraz ukazanie właściwych kierunków w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Współpraca wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami polegała na objęciu pomocą rodziny naturalnej już na początkowym etapie występujących problemów, tak by nie dopuścić do ich eskalacji, której konsekwencją może być umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

Zarządzeniem Wójta Gminy Kościan Nr 27/17 z dnia 3 kwietnia 2017 r. upoważniono Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

CELE PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY I ICH REALIZACJA

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej . (t. j. Dz U. z 2018 r., poz. 998, ze zm.) do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018 został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr XVI/185/16 Rady Gminy Kościan z dnia 21 kwietnia 2016 r.

Priorytetem w działaniach jest stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiec marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców.

Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, takich jak: pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych mających na celu przywrócenie ich zdolności do wypełniania tych ról poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach programu zadania koncentrują się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomóc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych, czyli umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

Adresatami programu były rodziny zamieszkujące na terenie Gminy Kościan, znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zagrożone ubóstwem lub innymi zjawiskami dysfunkcyjnymi.

Szczególą troską otoczono dzieci i młodzież, by zminimalizować negatywne skutki ich życia w dysfunkcyjnych środowiskach, aby w przyszłości mogły samodzielnie i prawidłowo funkcjonować w społeczeństwie.

Program zakładał następujący cel główny:

Wspieranie rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej poprzez prowadzenie zintegrowanych i spójnych działań oraz tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Cel główny był realizowany poprzez szczegółowe działania tj:

1. Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów w rodzinie:

- Systematyczna i sprawna diagnoza problemów w rodzinie.

Pracownicy socjalni GOPS w Kościanie prowadzili systematyczną pracę socjalną mającą na celu pomoc rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

Pracownicy socjalni prowadzili współpracę ze Szkołami oraz z Policją, z którymi podejmowali wspólne działania w celu pomocy dzieciom i rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy w rodzinie. Pracownicy socjalni monitorowali „Niebieskie Karty” prowadząc w rodzinach szeroko rozumianą pracę socjalną.

Pracownicy socjalni monitorują sytuację dzieci w rodzinach zagrożonych kryzysem oraz podejmują działania w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym. Uczestniczą w spotkaniach inicjowanych przez PCPR, mających na celu wymianę informacji i zacieśnienie współpracy w celu kompleksowej pomocy interdyscyplinarnej.

2. Zapewnienie rodzinom stabilizacji i poczucia bezpieczeństwa:

- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.
W roku 2018 pracownicy socjalni udzielili pomocy 282 rodzinom zamieszkałym na terenie gminy Kościan, którym przyznano świadczenia pieniężne i niepieniężne. Wśród wszystkich rodzin objętych pomocą – 120 rodzin to rodziny z dziećmi i 35 rodzin niepełnych.
- Organizowanie w szkołach posiłków dla dzieci z rodzin objętych pomocą, koordynacja rządowego Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.
W roku 2018 dożywianiem w placówkach oświatowych objętych było 178 dzieci. Dożywianie prowadzone było we wszystkich szkołach i przedszkolach na terenie gminy. Z pomocy w formie posiłków korzystały także dzieci uczęszczające do szkół i przedszkoli poza terenem naszej gminy.
- Wspieranie rodzin zagrożonych kryzysem, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych
Realizatorem tego zadania byli głównie pracownicy socjalni oraz asystent rodziny, który pracę z rodziną podjął na wniosek pracownika socjalnego skierowany do dyrektora o objęcie rodziny pomocą asystenta.

3. Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym

- Wspieranie rodzin w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną i współpracę z asystentem rodziny.
- Gmina Kościan od 2012 r. prowadzi wsparcie rodziny w postaci asystenta rodziny. W roku 2018 po raz kolejny wystąpiono z ofertą konkursową w

ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na rok 2018 - „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” uzyskując w ten sposób możliwość dofinansowania zadania. Celem tego programu było wsparcie samorządu gminnego w budowaniu systemu wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2018 w GOPS w Kościanie zatrudniony był 1 asystent rodziny, który swoim działaniem wspierał **15** rodzin (35 dzieci).

Asystent opracował i realizował plany pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Współpracował również w przypadku dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej z koordynatorem pieczy zastępczej, jak również z innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

Mimo wszechstronnych działań na rzecz dziecka i rodziny, jak również szeroko prowadzonej pracy socjalnej w 2018 r. z terenu gminy Kościan w różnych formach pieczy zastępczej umieszczono 11 dzieci z 8 rodzin.

Do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej należy też współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w jednej z w/w form gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki na opiekę i wychowanie dziecka, w wysokości:

- 1) 10% poniesionych wydatków na opiekę i wychowanie – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 2) 30% poniesionych wydatków na opiekę i wychowanie – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 3) 50% poniesionych wydatków na opiekę i wychowanie – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Pozostałe wydatki na opiekę i wychowanie dziecka ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej.

W roku 2018 Gmina Kościan dofinansowała wydatki na opiekę i wychowanie 11 dzieci, które zostały umieszczone zgodnie z postanowieniem Sądu Rodzinnego w rodzinach zastępczych:

- 1) 6 dzieci w rodzinie zastępczej spokrewnionej,
- 2) 1 dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej,
- 3) 1 dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej,
- 4) 3 dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Poniesione wydatki na ten cel w roku 2018 stanowiły kwotę **41.146,17 zł.**

- Organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci wymagających wsparcia, wspomaganie rodzin wielodzietnych w dostępie do wypoczynku, kultury:
 - 1) Pracownicy socjalni wytypowali 9 dzieci z rodzin dotkniętych ubóstwem na bezpłatną kolonię, która zorganizowana była przez Wielkopolskie Kuratorium Oświaty i Wychowania. Dzieci wzięły udział w koloni w miejscowości Sieraków,
 - 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dofinansowała wypoczynek dla dzieci i młodzieży:
 - 10 dzieci wzięło udział w obozie rowerowym zorganizowanym przez Stowarzyszenie „Porozumienie Ziemia Kościańska”,
 - 22 dzieci wzięło udział w obozie harcerskim zorganizowanym przez ZHP,
 - 15 dzieci brało udział w obozie żeglarskim w Budziszewku, zorganizowanym przez Parafię w Racocie,
 - 90 dzieci uczestniczyło w półkoloniach zorganizowanych przez Parafię w Kościanie,
 - 60 dzieci było uczestnikami obozu profilaktyczno sportowego zorganizowanego przez LZS „Junatrans” Stare Oborzyska
 - 45 dzieci brało udział w półkoloniach z obroną cywilną Urzędu Gminy Kościan,
 - 50 dzieci uczestniczyło w półkoloniach zorganizowanych przez Radę Sołecką w Januszewie
 - we wszystkich szkołach podstawowych w okresie letnim zorganizowane były półkolonie. Ogółem udział w nich wzięło 486 dzieci.

- Prowadzone były również dla dzieci i młodzieży zajęcia w świetlicach oraz pozalekcyjne zajęcia sportowe.

- Wspieranie edukacji uzdolnionych uczniów i wyrównywanie szans edukacyjnych wszystkich dzieci:
 - Stowarzyszenie Oświatowe im. D. Chłapowskiego przyznało stypendium naukowe dla 4 osób,
 - W roku szkolnym 2018 Wójt Gminy Kościan przyznał uczniom stypendium za wyniki w nauce dla 206 dzieci, stypendium szkolne otrzymało- 118 dzieci , oraz zasiłek szkolny- 2 dzieci.
- Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego:
 - Pracownicy socjalni oraz asystent rodziny kierowali osoby wymagające wsparcia specjalistycznego do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w celu uzyskania bezpłatnej pomocy logopedy, psychologa, prawnika, mediatora.

4. Promowanie wartości rodziny i umacnianie więzi jej członków:

- Organizowanie festynów, imprez integrujących rodzinę
Zadanie to realizowane było przez Rady Sołeckie, które organizowały różnego rodzaju festyny (m.in. Dzień Dziecka, dożynki)
- Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny -
GOPS w Kościanie wspólnie z GKRPA oraz Zespołem Interdyscyplinarnym zajmował się dystrybucją ulotek o tematyce przemocy w rodzinie oraz wszelkiego rodzaju uzależnieniach. Ulotki i plakaty pracownicy dostarczyli do placówek oświatowych, Policji, Służby Zdrowia.

5. Działania profilaktyczne i zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży:

- Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym:
We wszystkich placówkach oświatowych na terenie gminy Kościan realizowane były programy profilaktyczne (warsztaty profilaktyczne).
- Organizowanie porad i warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców.

W 2018 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie, jako jeden z Partnerów w projekcie kontynuował realizację projektu „Tęcza” współfinansowanego ze środków EFS.

Przedmiotem projektu była realizacja działań z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz z zakresu dostępu do usług opiekuńczych i asystenckich dla osób niepełnosprawnych.

Odbiorcami działań projektowych były osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Odbiorcami działań projektowych w roku 2018 było 8 rodzin (27 osób), z czego 2 rodziny (4 osoby) kontynuowały udział z 2016 roku, 5 rodzin (21 osób) kontynuowało udział z 2017 roku, natomiast 1 rodzina (2 osoby) przystąpiła do projektu w 2018 roku.

Łącznie wsparciem w ramach projektu w okresie od 01.09.2016 r. do 31.08.2018 r. objęto 13 rodzin (46 osób: 22 os. dorosłe oraz 24 dzieci):

W ramach projektu na rzecz uczestniczących w nim osób w roku 2018 zrealizowano następujące działania:

a) wsparcie specjalistyczne rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- **warsztaty psychologiczne wyjazdowe dla rodziców i dzieci** - w 3-dniowych warsztatach udział brało 21 uczestników (8 osób dorosłych oraz 13 dzieci)

Celem warsztatów wyjazdowych było kształtowanie i wzmacnianie prawidłowych relacji pomiędzy dzieckiem a rodzicem. Warsztaty dla dorosłych prowadzone przez panią psycholog w wymiarze 20 godz. obejmowały m.in. tematykę: roli rodzica w życiu dziecka, komunikacji interpersonalnej w relacji z dzieckiem zdrowym i niepełnosprawnym, kształtowanie u dziecka poczucia własnej wartości, rozwój psychoseksualny, radzenie sobie ze stresem. W czasie gdy rodzice brali udział w zajęciach, młodsze dzieci miały zapewnioną opiekę i zajęcia psychologiczno - rozwojowe (20 godzin.), starsze dzieci uczestniczyły w prowadzonych przez panią pedagog warsztatach z zakresu skutecznej komunikacji, relacji w rodzinie oraz sposobów wyrażania uczuć (20 godzin), natomiast dziecko w wieku 27 m-cy pozostawało pod opieką opiekunki (20 h).

Część zajęć obejmująca gry i zabawy psychologiczne adresowana była zarówno dla dorosłych, jak i młodszych uczestników (4 godziny). Na zakończenie każdy z dorosłych uczestników otrzymał zaświadczenie o ukończeniu warsztatów, natomiast dzieci otrzymały dyplomy.

b) wsparcie specjalistyczne dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- **warsztaty „Profilaktyka zagrożeń”** - w 2 dniowych warsztatach uczestniczyła 12-osobowa grupa dzieci i młodzieży. Zajęcia miały na celu podniesienie poziomu zdolności dostrzegania zagrożeń społecznych oraz wynikających z nieumiejętnego korzystania z Internetu i innych mediów. Zakres tematyczny zajęć: zagrożenia społeczne, mechanizm zagrożeń, asertywność, poszukiwanie pomocy. Wszyscy uczestnicy otrzymali materiały szkoleniowe oraz każdego dnia zajęć mieli zapewniony poczęstunek. Z uwagi na wiek i stan emocjonalny dzieci w zajęciach możliwy był udział rodzica. Na zakończenie każdy z uczestników otrzymał Dyplom uczestnictwa w warsztatach "Profilaktyka zagrożeń".

c) poradnictwo indywidualne:

- **poradnictwo psychologiczne** - w okresie od 01.01.2018 r. do 30.06.2018 r. realizowane było poradnictwo specjalistyczne w formie indywidualnej pomocy psychologicznej skierowanej do uczestników projektu, którzy w zależności od potrzeb, mieli możliwość skorzystania z indywidualnych spotkań z psychologiem. Celem tej formy jest zapewnienie specjalistycznego wsparcia, diagnoza problemów i terapia w środowisku rodzinnym. Wsparcie odbywało się w miejscu zamieszkania uczestników projektu. W okresie od stycznia do czerwca 2018 r. zrealizowano wsparcie psychologiczne w wymiarze 72 godzin.

- **poradnictwo prawne** – w okresie od 01.01.2018 r. do 30.06.2018 r. realizowane było poradnictwo specjalistyczne w formie indywidualnych porad prawnych skierowanych do dorosłych uczestników projektu. Indywidualna pomoc dla rodzin i osób z problemami opiekuńczo - wychowawczymi realizowana była poprzez dyżury adwokata. Podstawowym celem realizacji poradnictwa było uzyskanie przez osobę zwracającą się po pomoc wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji problemowej, w jakiej się znajduje. Poradnictwo prawne realizowane było w siedzibie

Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie. W okresie od stycznia do czerwca 2018 r. zrealizowano 6 dyżurów w wymiarze 12 godzin łącznie.

d) wsparcie specjalistyczne osób niepełnosprawnych:

- **rehabilitacja społeczna poprzez zatrudnienie asystenta osoby niepełnosprawnej**
- świadczenie usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej dla trzech osób niepełnosprawnych. Zakres zadań m.in.: wykonywanie lub pomaganie wykonać osobie niepełnosprawnej takie czynności, które ta osoba by wykonała będąc osobą sprawną zastępując mu jego dysfunkcje, zachęcanie do aktywności, doradzanie, wsparcie psychiczne i emocjonalne, pomoc w nawiązywaniu nowych relacji społecznych. Usługa realizowana była w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej na terenie Gminy Kościan. W okresie od stycznia do czerwca 2018 r. zrealizowano wsparcie w łącznym wymiarze 360 godzin.

- **rehabilitacja zdrowotna poprzez zatrudnienie fizjoterapeuty** - świadczenie usług fizjoterapeuty/masażysty skierowanych do 4 osób niepełnosprawnych, w wymiarze 36 godzin: 2 osoby dorosłe ze znacznym stopniem niepełnosprawności objęte wsparciem asystenta osobistego oraz 2 dzieci niepełnosprawnych. Zakres zadań m.in.: opieka rehabilitacyjna nad osobami niepełnosprawnymi, prowadzenie rehabilitacji indywidualnej dostosowanej do schorzenia, wykonywanie zabiegów z zakresu masażu, edukacja rodziny osoby niepełnosprawnej w zakresie rehabilitacji ruchowej. Usługa realizowana była w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych na terenie Gminy Kościan.

e) praca socjalna prowadzona ze wszystkimi uczestnikami projektu na każdym etapie – z każdym uczestnikiem projektu zawarty został kontrakt socjalny określający działania podejmowane przez pracownika socjalnego jak i osobę biorącą udział w projekcie zmierzające do poprawy jej sytuacji życiowej.

- **Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniem, przemocą, motywowanie do podjęcia terapii.**

Pracownicy socjalni na bieżąco monitorują sytuacje dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Polega to przede wszystkim na wizytach w środowisku, wnioskowaniu o przydzielenie asystenta rodziny, kierowaniu do

placówek wsparcia dziennego. Ponadto stosowano interdyscyplinarne wsparcie rodziny takich specjalistów jak: pracownik socjalny, asystent rodziny, kurator rodzinny, pedagog szkolny, policja, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- **Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinie**

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników wspierających rodziny dysfunkcyjne poprzez udział w szkoleniach, seminariach.

Pracownicy socjalni, członkowie GKRPA oraz Zespołu Interdyscyplinarnego brali udział w różnych konferencjach i szkoleniach poszerzających wiedzę na temat pomocy rodzinom.

01.02.2019 r.

Opracowała:

Bożena Lewińska- Dyrektor GOPS w Kościanie